

hon för den berömda sånglärarinnan, madame Pauline Viardot i Paris, hvarefter hon debuterade på Kungl. Stora Teatern den 31 maj 1872 som *Fidés* i »Profeten» och den 12 juni s. å. som *Hedvig* i »Wilhelm Tell» och blef då genast anställd vid operascenen, hvilken hon sedan tillhörde i sju år. Här under utförde hon bl. a. stora altpartier, utom *Fidés*, *Ortrud* i »Lohengrin», *Bergadrottningen* i »Den bergtagna» och *Nancy* i »Martha». Hennes röst hade en utomordentligt vacker klang och ett storartadt omfång. »Med största omsorg löste hon sina uppgifter och man hänfördes af djupet och innerligheten i hennes stämma.» Efter sin afgang från operascenen ägnade hon sig under 1880-talet åt sångundervisning. Efter långvarigt lidande afled hon i Stockholm den 1 mars 1898.

Ida Mathilda Basilier sedan Fru Magelsen. *K. T:ne* 1 okt. 1872—30 juni 1874. *Gästspel*; 28 apr.—19 maj 1875, 3 ggr; ånyo 27 nov. o. 3 dec. 1876, 2 ggr.

Född i Uleåborg den 10 sept. 1846 (dotter af landtmäteriinspektören *Carl Fredrik Basilier* och *Gustafva Mathilda Garvoli*). Efter att hafva studerat sångkonsten i Paris debuterade hon på Kungl. Stora Teatern den 18 dec. 1871 som *Rosina* i »Barberaren i Sevilla». »Utrustad med en stark och vacker sopran, hade hon förvärfvat sig en lätthet och färdighet i koloraturen som, understödda som de voro af en pikant och tilltalande personlighet, gjorde henne särdeles lämplig för detta parti, i hvilket hon emottogs med lifligt bifall och i hvilket hon sedan uppträdde upprepade gånger. Den andra debuten ägde rum den 21 febr. 1872 som *Lucie* i operan af samma namn, och hon mottogs, äfven där, med mycket bifall, ehuru operaserian väl icke var det område där hennes personlighet och hennes egenskaper som sångerska bäst framstodo till sin fördel. Så mycket bättre lyckades hon i den tredje debuten, som *Rose Friquet* i Maillarts opera »Villars dragoner», och i denna för hennes skaplynne särdeles lämpliga uppgift vann hon allmänt och enstämmigt bifall. Denna tredje debut ägde rum den 15 maj, och hade till följd ett engagement, som räckte från den 1 juli 1872 till samma tid 1874, under hvilka två år hon gjorde teatern stor nytta och ständigt omfattades af publikens ynnest. Hennes roller under dessa tvenne år voro, utom

de ofvan nämnda, *Linda* i operan af samma namn, *Norina* i »Don Pasquale», *Lady Harriet* i »Martha», *Guillemette* i »Advokaten Pathelin» och *Philine* i »Mignon», hvars första framställarinna hon var på vår scen. Den öfverdådiga käckhet och friskhet med hvilken hon utförde denna svåra men tacksamma roll, och detta både i sång och spel, bidrog säkerligen icke litet till den stora popularitet som denna opera från första stunden tillvann sig hos vår publik». (Frans Hedberg, »Svenska operasångare».) Sedan hennes kontrakt med Kungl. Teatern tilländalupit begaf hon sig åter ut på studiefärd. Hon kom emellertid tillbaka våren 1875, då hon uppträdde som gäst i »Barberaren» och »Villars dragoner», och dessutom gaf en konsert å Kungl. Stora Teatern den 7 maj. Den 27 nov. o. 3 dec. 1876 uppträdde hon ånyo som gäst i Rosinas roll, hvilket var sista gången hon lät höra sig på vår operascen.

Gift i Helsingfors år 1878 med kungl. fullmäktig *Johan Sigfrid Cammermeyer Magelsen* från Kristiania.

Magda von Dolcke. *K. T:ne gästspel* 10 mars—10 juni 1873, 31 ggr; ånyo 24 febr.—7 maj 1874, 12 ggr.

Född i Tyskland, kom hon i unga år till Köpenhamn där hon (enligt egen uppgift) blef antagen till elev vid det Kongel. Teater. Hon tog då namnet *Rosalinde Thomsen*, som hon sedermera utbytte mot det, under hvilket hon gjorde sig mest känd: *Magda von Dolcke* — huruvida detta senare namn var hennes eget vet man ej. Vid hennes gästspel i Stockholm uppträdde hon på Kungl. Dramatiska Teatern som *Fanchon* i »Syrans», *Hertig de Richelieu* i »Richelieus första vapenbragd» och *Evelyn* i »En liten skatt» samt på Kungl. Stora Teatern i titelrollen i »Jane Eyre», hvilka samtliga roller hon utförde på danska språket. Året därpå uppträdde hon på Kungl. Stora Teatern som *Johanna* i »Orleanska jungfrun», hvilken roll hon återgaf på svenska, och i »Syrans» samt på Kungl. Dramatiska Teatern i »En liten skatt». Efter sitt gästspel på de kungliga teatrarne uppträdde hon — bl. a. som *Lisbeth* i »En söndag på Amager» — under april, maj och augusti 1874 på Mindre Teatern (i april uppträdde hon nämligen icke på Kungl. Teatrarne och i maj endast tre gånger). Därefter bildade hon eget sällskap, med hvilket hon reste i landsorten — bland medlemmarne

i detta sällskap under spelåret 1875—76 funnos ett par unga nybörjare, bröderna Gustaf och Albert Ranft — tills hon sommaren 1876 uppträdde hos Albert Alberg på Djurgårds-teatern, där hon spelade i »Syr-san», »Pariserpojken», »En söndag på Amager» och »Jorden rundt på 80 dagar», hvilket sist-nämnda stycke då var nytt och uppfördes på nämnda scen 82 aftnar i sträck, något för den tiden nästan utan motstycke. Spelåret 1876—77 hade hon åter eget teaterföretag i landsorten. För säsongen 1877—78 lät hon ånyo engagera sig hos Albert Alberg, som nu hade förhyrt Ladugårdslandsteatern (s. m. Folkteatern), som under detta spelår kallades »Bijouteatern». Redan efter tre veckor strandade likväl detta af Alberg bildade företag och Bijouteatern öfvertogs då af fröken von Dolcke, från den 18 nov. 1877 till den 20 jan. 1878, hvarefter Alberg återupptog sin afbrutna verksamhet och fortsatte till 8 april, då han efterträddes af en »trolleriprofessor», som gaf »magiska representationer» under senare delen af månaden. Under den korta tid fröken von Dolcke stod i spetsen för Bijouteatern, debuterade därstädes den 14 dec. 1877 en 20-årig yngling, som sedermera gjort sig ett namn som scenisk konstnär: *Tore Svennberg*. Fröken von Dolcke fortsatte sedermera under några år sin teaterverksamhet med eget sällskap i landsorten, hvarefter hon återvände till Danmark, blef gift i Köpenhamn med borstfabrikanten *John Bosse* och drog sig tillbaka till privatlivet.

Magda von Dolcke var en ganska talangfull scenisk artist, men var som enskild person något för extravagant, hvarigenom hon snart gjorde sig omöjlig för vidare uppträdanden på de kungliga scenerna.

Ebba Lovisa Fredrika af Wetterstedt. K. Dr. T. debuter 17—27 april 1873, 5 ggr.

Född den 5 sept. 1855 (dotter af kammarskrifvaren i Statskontoret *Sten Gustaf Ludvig af Wetterstedt* och *Ebba Charlotta Hellgren*). Hon debuterade som *Cecile* i enaktskomedien »Första kapitlet» (af *Leon Laya*), men fortsatte ej vidare på den sceniska banan. Gift 1876 med egendomsägaren *Erik Cederstrand* (död 1882). Hon afled plötsligt efter ett långvarigt nervlidande den 6 jan. 1915.

Camilla Wiese. *K. St. T. debuter* 28 maj och 2 juni 1873, 2 ggr; ånyo 2 mars—12 april 1874, 4 ggr.

Norsk sångerska. Hennes första uppträdande på Kungl. Stora Teatern ägde rum vid Edvard Griegs konsert den 14 jan. 1873; därefter debuterade hon samma spelår som *Nancy* i »*Martha*» och året därpå som *Pierotto* i »*Linda*». Hösten 1874 engagerades hon vid Kristiania Teaters opera-afdelning.

Ludvig Fristedt. *K. T:ne* 1 juli 1873—30 juni 1879.

Född i Stockholm den 21 mars 1844. Han kom vid unga år till Finland, där han hösten 1867 blef anställd vid den ett år förut invigda Nya Teatern i Helsingfors, hvars direktion hade engagerat en teaterpersonal, som blef grunden till nämnda teaters stående sällskap. Wilhelm Ahman, som var teaterns sceniske styresman, blef Fristedts förste lärare. Här kvarstod han till 1870, då han öfvergick till fru Thérèse Elffors' sällskap. Antogs till elev vid de kungliga teatrarne den 15 okt. 1872 och fick aktörsengagement följande år. Bland de roller han här utförde må nämnas titelrollen i »*Gringoire*», *Sune* i »*Bröllopet på Ulfåsa*», *Lärtes* i »*Hamlet*», *Lætorius* i »*Cajus Grachus*» och *Boussman* i »*Dagward Frey*». Hösten 1879 kom han till den af Josephson och Holmquist då öfvertagna Nya Teatern, och stannade där till 1891, hvarefter han var anställd vid olika sällskap i landsorten och hos Albert Ranft.

Gringoire blef den enda roll i hvilken Fristedt lyckades. I alla de roller, som han sedan fick, förmådde han aldrig göra sig gällande, ehuru man nog *uppmärksammade* honom både på och utom scenen. Han var nämligen en originell entusiast, som alltid »rusade» och skrek, och som därigenom oftast gjorde sig löjlig. Han hade likväl mycket höga tankar om sig själf och sin skådespelaretalang och ansåg sig nära nog som Sveriges förnämste skådespelare. Men trots sina löjliga sidor — och han hade sådana äfven i det privata lifvet — var Ludvig Fristedt en hedersman, som med sina mycket små inkomster alltid gjorde rätt för sig och betalade sina skulder punktligt på dagen. Han afled (ogift) efter en tärande sjukdom den 11 april 1899.

Helga Elvira Franckenfeldt. K. T:ne 1 juli 1873—30 juni 1878.

Född i Stockholm den 19 juni 1851 (dotter af grosshandlaren *Fredrik Theodor Franckenfeldt* och *Sara Beata Ekwall*). Före sin anställning vid de kungliga teatrarne var hon engagerad vid Nya (svenska) Teatern i Helsingfors, där hon debuterade på våren 1868 som den unge *Markis de Chateaucourt* i »Den hvita nejlikan». Det mest utmärkande för denna skådespelerska var en yttre fågring, som gjorde henne särdeles användbar i en del unga damroller, bland hvilka må nämnas *Maritana* i »Don Cesar de Bazano», *Louise* i »De otäckas karnal», *Nathalie* i »Danicheffarne», *Blanche* i »Från Amerika», *Ebba* i »Också en förlofning» och *Berthe* i »Blond eller brunett». Under spelåret 1879—1880 var hon anställd hos *Josephson* och *Holmquist* vid Nya Teatern. — Gift 1881 med intendenten vid Göteborgs museum, fil. doktor *Anton Julius Stuxberg* (deltagare i Nordenskiölds nordostpassage 1878—80, född 1849, död 1902).

Olefine Louise Margarethe Moe, sedan fru *Torssell*, därefter fru *Moe*. K. T:ne 20 aug. 1873—30 juni 1881. K. Op. gästspel 6 april—15 maj 1891, 7 ggr och 5 sept. 1894.

Född i Bergen den 18 mars 1850. Namnet *Olefine* fick hon efter *Ole Bull*, som stod fadder åt henne. Den 25 okt. 1867 debuterade hon på *Kristiania Teater* som *Emmeline* i *Scribes* lustspel »Den första kärleken». Debuten var mycket lofvande och förhöjdes genom *Ole Bulls* medverkan vid föreställningen; den genialiske konstnären spelade nämligen mellan akterna några af sina bravurnummer. Vid sin omedelbart därpå följande andra debut utförde hon *Belli* i »*Alphyddan*», där hon fick tillfälle att lägga i dagen sina goda, naturliga röstmedel, hvilka hon nu började utbilda genom att taga undervisning af den bekante norske sångläraren *Henrik Meyer*. År 1872 kom hon till Stockholm och blef *Fredrika Stenhammars* elev, och redan den 13 maj s. å. fick hon debutera på *Kungl. Stora Teatern* som *Lady Harriet* i »*Martha*». Hennes andra debut ägde rum den 2 dec. som *Adèle* i »*Svarta dominon*» och efter att den 11 mars 1873 ha fullgjort sin tredje debut som *Suzanna* i »*Figaros bröllop*» erhöll hon fast anställning från hösten s. å. »Den icke stora men behagliga rösten, den intagande personligheten och den framstående dramatiska för-

mågan eröfrade genast publikens bifall redan vid hennes första uppträdande. Ännu bättre lyckades den andra debuten, då hon uppträdde i »Svarta dominon», som genom hennes pikanta sång och väl nyanserade, förträffligt genomförda spel blef säsongens förnämsta kassastycke». Under de åtta år hon tillhörde vår operascen utförde hon föröfrigt följande roller: *Mignon*, *Marie* i »Regementets dotter», *Katarina* i »Kronjuvelerna», *Zerlina* i »Don Juan» och i »Fra Diavolo», *Lalla Rookh*, *Carmen*, *Anna* i »Wermländingarne», *Javotte* i »Kungen har sagt det», *Anna* i »Hvita frun» m. fl. Hösten 1881 öfvergick hon till den af August Warberg då öfvertagna Mindre Teatern, där hon dock ej stannade längre än till våren följande år. Hon återvände därefter till sitt fädernesland, där hon å Tivoli-teatern i Kristiania uppträdde i flere af sina forna glansroller med ett operasällskap, som dirigerades af den bekanta författarinnan fru Mattis Lundström. Då detta företag år 1886 upphörde återvände hon till Sverige och uppträdde dels som gäst på Kungl. Operan dels med ambulerande operasällskap. Hennes första gästuppträdande å Kungl. Operan ägde rum på våren 1891 då hon uppträdde i tre af sina forna glansroller, *Adèle*, *Mignon* och *Carmen*; tre år senare gästade hon åter den scen där hon ett tjugotal år förut varit så uppburen, men denna gång endast vid en föreställning, hvarvid hon utförde *Maries* roll i »Regementets dotter».

Hennes sista sceniska uppträdande var som *Azucena* i »Trubaduren» år 1896 på Eldoradoteatern i Kristiania. I december följande år fick hon se sina båda döttrar, *Astrid* och *Margit Torssell* debutera på samma scen i sin gamla favoritopera »Svarta dominon». De öfvergingo emellertid till talscenen då de en tid senare tillsammans med modern flyttade till Stockholm, där fru Moe sedermera verkat som sånglärarinna.

Gift i Stockholm den 15 maj 1877 med pianisten *Oscar Fridolf Torssell*, men skild 1880, hvarefter hon kallade sig fru *Moe*.

Sven Lars Wilhelm Lundvik. *K. T:ne* 1 sept. 1873—30 aug. 1879.

Född den 11 febr. 1844. Efter år 1862 aflagd studentexamen tog han 1864 kameralexamen och vistades under flere år vid

Uppsala universitet, där han idkade juridiska studier medan han samtidigt deltog flitigt i studentsången. Efter sångstudier i Italien debuterade han på Kungl. Stora Teatern den 30 okt. 1872 som *Governören* i »Don Juan» och den 17 febr. 1873 som *Sarastro* i »Trollflöjten». Öfriga roller: *Kungen* i »Lohengrin», *Lothario* i »Mignon», *Bazil* i »Barberaren», *Herr Page* i »Muntra fruarna» m. fl. Efter sin afgang från operascenen var han under vintern 1880—81 anställd vid Emil Hillbergs teaterföretag i Göteborg. Ingick år 1882 i Statens järnvägars tjänst, där han kvarstod till sin död. Han afled å Sofiahemmet den 21 nov. 1910.

Sophia Elisabeth Wretmark därefter fru **Hjortberg**. *K. Dr. T. debuter* 26 jan.—30 maj 1874, 13 ggr. (Lärarinna i plastik vid Kungl. Dramatiska Teaterns elevskola 1909—1911.)

Född i Stockholm den 19 sept. 1855. Efter att några år ha varit elev vid Kungl. Musikaliska Akademien och hösten 1873 vid Kungl. Teaterns elevskola debuterade hon på Kungl. Dramatiska Teatern första gången den 26 jan. 1874 som *Julia* i Shakespeares »Förvexlingarne». Hon fortsatte att utföra samma roll till spelårets slut. Denna debut ledde dock ej till något engagement, hvarför hon hösten s. å. kom till den af Edvard Stjernström då upprättade Nya Teatern, där hon kvarstod i fyra år. Därefter hade hon följande engagement: vid Mindre (Hammerska) Teatern 1878—1883, vid Stora Teatern i Göteborg under Lorentz Lundgrens direktörskap 1883—1885, vid Sternvall-Skottes sällskap på Mindre Teatern vid Södra Hamngatan i Göteborg 1885—1886, åter vid Stora Teatern därstädes hösten 1886 (då Lorentz Lundgren ånyo öfvertog densamma) till våren 1888, vid Vasateatern 1890—1891, hvarefter hon utförde gästroller i Göteborg och landsorten tills hon spelåren 1898—1908 var engagerad vid Svenska Teatern i Stockholm.

Under sin anställning hos Stjernström ingick hon, den 4 juni 1876, äktenskap med skådespelaren och sångaren *Carl Fredrik Hjortberg* (född 7 jan. 1848, död i Göteborg 27 maj 1897; som operettsångare och sedermera under en följd af år som sånglärare fördelaktigt känd för sin musikaliska begåfning).

Fru Hjortbergs förnämsta verksamhet som scenisk artist in- föll under den tid hon var anställd vid Mindre Teatern och vid Stora Teatern i Göteborg, hvarvid operetten blef hennes egentliga område, där hon utmärkte sig för ett lifligt och in- tagande spel i uppgifter sådana som *Fanchette* i »Sjökadetten», *Bronslawa* i »Tiggarestudenten», *Elsa* i »Det lustiga kriget» och framförallt som *René* i »Donna Juannita». Åren 1897—1902 studerade hon plastik för Signe Hebbe och utbildade sig sedermera i denna konst i Paris. Spelåren 1909—1911 var hon lärarinna i plastik vid Kungl. Dramatiska Teaterns elevskola och har sedermera gifvit enskild plastikundervisning.

Andreas Hornbeck Isachsen. *K. Dr. T. gästspel* 14—28 april 1874, 10 ggr.

Född i Grimstad i Norge den 31 maj 1829. Efter avslutade studier debuterade han på teatern i Bergen den 18 jan. 1852 som *Ruy Gomez* i »Man kan hvad man vill». Vid denna scen kvarstod han i åtta år och utförde där en mängd stora roller. Efter att så i två år ha varit anställd vid Möllergadens teater i Kristiania och i tre år vid den nybildade norska teatern i Trondhjem, blef han år 1865 engagerad vid Kristiania Teater, som han sedan så godt som oafbrutet tillhörde till år 1894. Bland hans förnämsta roller vid denna scen nämnas *Advokat Berent* i Björnsons »En Fallit» (gifven af Stjernström vid in- vigningen af »Nya Teatern vid Blasieholmsgatan» under namn af »Ett handelshus») samt *Aslaksen* i »De Unges Forbund». Vid gästspelet i Stockholm uppträdde han i ett par af sina förnämsta roller: *Kapten Slack* i »Engelsmän i Indien» och titelrollen i »Don Cesar de Bazano», hvilka båda framställ- ningar mottogos med erkännande af både publik och kritik. För den norska nationalscenen var Isachsen af stor betydelse både som en framstående karaktärsskådespelare och som en intelligent instruktör. Han afled i Köln den 22 febr. 1903. — Gift 1855 med skådespelerskan vid Bergens teater *Janny Grip*.

Erik Konstantin Axelsson. *K. T:ne* 1 juli 1874—30 juni 1879.

Född i Norrköping den 23 sept. 1848 (föräldrar: vågmästaren *Erik Elieser Axelsson* och *Maria Margareta Constantina Eker-*

